

סיכום הדף היומי

שקלא וטריא

בבא קמא פב

לעילוי נשמת
דינה בת עטל ז"ל
עובדיה חיים בן רחל ז"ל
ת.נ.צ.ב.ה.

ת"ר חמשה דברים נאמרו בשום: משביע, ומשחין מחמם את הגוף ומצהיל

פנים ומרבה הזרע והורג כנים שבבני מעיים וי"א מכניס אהבה מתוך שמושך

את הלב ומוציא את הקנאה.

להלן ההמשך של התקנות:

(6) ושתהא אשה משכמת ואופה - כדי שתהא פת מצויה לעניים.

(7) ושתהא אשה חוגרת בסינר מכנסים קטנים - משום צניעותא להתרחק

מן העבירה.

[עד כאן דף פב עמוד א']

(8) ושתהא אשה חופפת במסרק משום חציצה וטובלת -

(קושיה) דאורייתא היא! דתניא-

ורחץ את בשרו במים שלא יהא דבר חוצץ בין בשרו למים.

את בשרו - את הטפל לבשרו דהיינו שער!

(תירוץ). אמרי דאורייתא לעיוני: דלמא מיקטר אי נמי מאוס מלוכלך מידי משום

חציצה - ואתא איהו תיקן חפיפה להרחקה יתירה.

(9) ושיהו רוכלין שמביאים בשמים לנשים להתקשט בהם מחזירין בעיירות -

משום תכשיטי נשים כדי שלא יתגנו על בעליהם.

(10) ותיקן טבילה לבעלי קריין:

(קושיה) דאורייתא הוא! דכתיב ואיש כי תצא ממנו שכבת זרע ורחץ את בשרו במים.

(תירוץ) דאורייתא הוא לתרומה וקדשים, אתא שכא הוא תיקן אפילו לדברי תורה

שלא ילמד עד שיטבול.

עשרה דברים נאמרו בירושלים

עשרה דברים נאמרו בירושלים:

(1) אין הבית חלוט בה ר"ל אין דינו כבתי ערי חומה, שהמוכר יכול לגאול מיד עד

סוף שנה ראשונה, ומכאן והילך אינו חוזר וגואל, אלא דינו כמו בתי חצרים, שאין

להם חומה שחוזרת ביובל - דכתיב וקם הבית אשר לו חומה לצמיתות

לקונה אותו לדורותיו וקסבר לא נתחלקה ירושלים לשבטים

(2) ואינה מביאה עגלה ערופה - דכתיב כי ימצא חלל באדמה אשר ה' אלהיך נותן לך לרשתה וירושלים לא נתחלקה לשבטים.

(3) ואינה נעשית עיר הנדחת - דכתיב ערי משמע הידוע למי משתייך. וירושלים לא נתחלקה לשבטים.

(4) ואינה מטמאה בנגעים - דכתיב ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחוזתכם וירושלים לא נתחלקה לשבטים

ב' הוה ר"ח סיון נמצא יום ל' באב ביום ו' אם לא נאמר דלרבנן ב"ז בתמוז שרף את העגל וזן החוטאים ובו ביום עלה וביום כ"ח באב ירד בהשכמה ופסל לוחות ובכ"ט באב שהיה יום ה' עלה או נאמר שכ"ט באב ירד ובו ביום עלה ונאמר שהיה אב חסר כדי שיבא יום הירידה ביו"כ כדאמר ביש מחלין (ב"ב דף קכא). שבו ניתנו לוחות אחרונות אבל לפי מדרש תנחומא. שאומר דב"ז בתמוז ירד וב"ח בו שרף את העגל וזן את החוטאים וב"ט עלה ונמצא יום עלייה של מ' אחרונים באה באלול לא יבא בה' לא לרבנן ולא לר' יוסי וגם לא תמצא ירידה ביום הכפורים אם לא נאמר דעברו לאלול.

שכא תוספות ד"ה ודנין בב' ובה'. וא"ת והלא קודם תקנת עזרא היו בית דין קבועין בכל יום כדאמר בכתובות (דף ג. ושם) א"כ מה תיקן עזרא וכי תיקן שלא יהו קבועין אלא בב' ובה' ואומר ר"ת שלא היו קבועין תחילה בכל יום אלא בעיר אחת והוא תיקן בכל עיר עיר בב' ובה'. שכא תוספות ד"ה אתא איהו ותיקן אפילו לדברי תורה. לא קיימא לן הכי אלא כר' יהודה בן בתירא דאמר דברי תורה אין מקבלין טומאה כדאמר בראשית הגז (חולין דף קלז: ושם) ובמי שמתו (ברכות דף כב). האידנא נוהג עלמא כותלתא סבי וא"ת דהכי אלים ר' יהודה לבטל תקנת עזרא וי"ל [1] דדלמא סבר דלא תיקן עזרא דבר זה אי נמי [2] התנה שכל מי שרוצה לבטל יבטל דבכי האי גוונא מותר כדאמר בריש מועד קטן (דף ג:) [3] אי נמי לא פשט איסורו כדאמר בירושל' דאמרין גבי שמן בפ' אין מעמידין (ע"ז דף לו.) ואע"ג דמשמע התם דאי דניאל גזר עליו לא היה ר' יהודה נשיאה יכול לבטלו אע"פ שלא פשט היינו במילתא דכתיב בקרא אבל תקנת עזרא לא כתיב בקרא והא דדריש במי שמתו (ברכות דף כא:) מדכתיב והודעת לבעיר וסמך ליה יום אשר עמדת מה להלן בעלי קריין אסורין כו' אסמכתא היא דהא עזרא תיקן והא דאמר במי שמתו (שם דף יח:) גבי בנייה דתבר גזיזא דברדא ונחת וטבל לא לדברי תורה דאכתי עזרא לא היה אלא לאכול חולין בטהרה:

arIELmarcus5518@gmail.com - נשמח לקבל הערות ותיקונים.

(קושיה) והא כי אתא ר' אבין א"ר יוחנן-

אחד אילן הנוטה לתוך שדה חבירו, ואחד אילן הסמוך למצר, מביא ביכורים וקורא

שעל מנת כן הנחיל יהושע לישראל את הארץ - ואיך רבי יוחנן שהוא אמורא חולק על

הברייתא ומוסיף תנאי נוסף!

(תירוץ) אלא מאן תנא עשרה תנאין שהתנה יהושע, ר' יהושע בן לוי הוא - ולא

ברייתא היא כמו שהבנו עד עתה, ולכן רבי יוחנן חולק בו ומוסיף עוד אחד.

רב גביה מבי כתיל מתני לה בהדיא ר' תנחום ור' בריס אמרי משום זקן אחד

דהיינו ר' יהושע בן לוי, עשרה תנאין התנה יהושע:

תקנת עזרא

עשר תקנות תיקן עזרא:

(1) שקורין במנחה בשבת - משום יושבי קרנות כלומר יושבי חמיות, שכל

ימות החול עוסקים בסחורה ואין קורין בשני ובחמישי, בגללם תיקנו קריאה

יתירה.

(2) וקורין בשני ובחמישי שיט-

(קושיה) עזרא תיקן? והא מעיקרא הוה מיתקנא דתניא וילכו שלשת ימים במדבר

ולא מצאו מים דורשי רשומות דברים סתומים בתורה אמרו אין מים אלא תורה

שנאמר הוי כל צמא לכו למים, כיון שהלכו שלשת ימים בלא תורה נלאו,

עמדו בביאם שביניהם ותיקנו להם שיהו קורין:

בשבת, ומפסיקין באחד בשבת

וקורין בשני, ומפסיקין שליש ורביעי.

וקורין בחמישי, ומפסיקין ערב שבת.

כל זה כדי שלא ילינו ג' ימים בלא תורה.

(תירוץ) מעיקרא תקנו חד גברא תלתא פסוקי, אי נמי, תלתא גברי תלתא פסוקי, כנגד כהנים ליום וישראלים.

אתא הוא תיקן תלתא גברי ועשרה פסוקי כנגד עשרה בטלנין. בני אדם כשרים

בטלנין ממלאכתם לעסוק בצרכי ציבור וקודמין לבא לבית הכנסת כדי שהיו מצוין עשרה לעת התפילה.

(3) ודנין בשני ובחמישי שכ- דשכיחי דאתו למקרא בסיפרא.

(4) ומכבסים בגדיהם בחמישי בשבת - משום כבוד שבת.

(5) ואוכלין שום בערב שבת - משום עונה דכתיב אשר פרו יתן בעתו

זה המשמש מטתו מע"ש לע"ש שהוא ליל תענוג ושביטה והנאת הגוף.

תועלות מאכילת שום

שית תוספות ד"ה כדי שלא ילינו ג' ימים בלא תורה. וא"ת מ"ש שתיקנו שני וחמישי וי"ל משום דאמר במדרש משה רבינו ע"ה עלה בחמישי לקבל לוחות האחרונות וירד בשני ונתרצה לו המקום ולפי שהיה עת צרון באותה עלייה וירידה קבעו בשני וחמישי ולכן נמי נהגו להתענות בב' וה' ואף ע"פ שעלה בהשכמה דכתיב (שמות לד) ועלית בבקר שדומה שכל העליות היו בבקר ולא בלילה ולא תמצא כ"א מ' יום חסירים לילה אחד אין להקפיד בכך ולפי סדר עולם נמי כן הוא דתניא בסדר עולם נמצא עלה [1] בול' [2] בסיון וירד ב"ז בתמוז ושבר הלוחות [2] וב"ח בתמוז עלה ובקש רחמים עליהם שנאמר ואתנפל לפני ה' מ' יום וגו' ובכ"ט באב נתרצה המקום וירד משה לפסול הלוחות [3] ועשה עוד מ' יום מל' באב עד י' בתשרי ונתרצה המקום וירד משה ב' בתשרי והלוחות בידו באותו יום נתרצה המקום לישראל שנאמר ויאמר ה' סלחתי כדברך לפיכך סליחה וכפרה הוא לדורות נמצא דמ' יום אחרונים חסירים לילה שהרי ביום ל' באב עלה בהשכמה וירד ביום הכפורים אם לא תאמר דעברו לאלול והא דכתיב בפרשת עקב ואנכי עמדתי בהר כימים הראשונים שהן מ' יום ומ' לילה הכי קאמר כימים הראשונים ולא כלילות דאחרונות היו חסירים לילה אחד ואף על גב דאיצטרך כימים לומר מה הראשונים ברצון אף האחרונים ברצון אבל האמצעיים בכעס הו"מ למיכתב כראשונים וכתבי כימים לומר כימים ולא כלילות ואי להך דרשה לחודא אתא הל' למיכתב ואנכי עמדתי בהר מ' יום ותו לא וא"ת ובסוף כי תשא כתיב ויהי שם עם ה' מ' יום ומ' לילה ובלוחות אחרונות כתיב וי"ל דאימים שהתנפל קאי ולפי שלא פי' מעשה דאולי אכפרה בעד חטאתכם כמה עמד משה בתפלה מפרש לה הכא והא דכתיב בתר הכי ויכתוב על הלוחות היינו אחר אותם מ' יום ומ' לילה דאותם אחרונים היו חסירים לילה וא"ת בשלמא לר' יוסי דאמר בשבת פרק רבי עקיבא (דף פז:) דסיון דההיא שנתא הוה באחד בשבת ניחא דעלה בה' לפי חשבון דאחד מלא ואחד חסר דיומ' ל' באב יום ה' הוה [80 ימים] שתי עליות עוד שני ימים (שעלה י"ח בתמוז ולא ב"ח) = נמצא 11 שבועות ועוד 5 ימים היינו ביום חמישי. אבל לרבנן דאמרי דביום

ניתן לקבל את סיכומי 'שקלא וטריא' השבועיים על הדף היומי במייל

סיכום הדף היומי שקלא וטריא בבא קמא פב

א"ר יוסי בר' חנינא אין דברי תורה
מתקיימין אלא במי שמעמיד עצמו
ערום עליהן (שמעריים שיתקיים
תורתו) שנאמר (משלי ח) אני
חכמה שכנתי ערמה (סוטה כא):

- (5) **ואין מוציאין בה זיזין** קורות היוצאים מן הכותל וגזוזטראות מרפסת על פני עלייה מבחוץ – [1] **מפני אהל הטומאה**, שמא יהא כזית מן המת מוטל בארץ ומאהיל עליו ועל אנשים הרבה עוד [2] **ומשום דלא ליתזקו עולי רגלים**.
- (6) **ואין עושין בה אשפתות - משום שרצים** – דרכם לגדל שם ומרבים טומאה לפי שמתים שם ומטמאים את הקדשים שבירושלים.
- (7) **ואין עושין בה כבשונות** משפרות סיד לקדרות - **משום קוטרא** עשן שמשחיר את החומה וגנאי הוא.
- (8) **ואין עושין בה גנות ופרדסות חוץ מ'גנות וורדין'** כך שמה ונצרך לקטורת, כיפת הירדן (דרכו לגדל על שפת הירדן) **שהיו מימות נביאים הראשונים - משום סירחא** עשבים הרעים הגדלים שם וזורקים בחוץ ועוד שדרכם של גנות לזבל ויש שם סרחון.
- (9) **ואין מגדלים בה תרנגולין - משום קדשים** שמנקרים באשפה ומביאים בשר שרצים בפיהם ומטמאים את הקדשים.
- (10) **ואין מלינין בה את המת – גמרא** כלומר מסורת בדינו ואין טעם לדבר.

[משנה] אין מגדלין חזירים בכל מקום

בבית חשמונאי היו שני אחים, הורקנוס ואריסטובולוס, שהיו מריבים על דבר המלוכה. להלן מבארת הגמרא על איזה מאורע קרה שגזרו ואסרו לגדלם חזירים: **תנו רבנן כשצרו בית חשמונאי זה על זה היה הורקנוס מבפנים ואריסטובולוס מבחוץ** שהיה צר על ירושלים והביא עמו חייל משל רומיים. **ובכל יום היו משלשים אותם שבפנים להם בקופה דינרין** משל תרומת הלשכה לאותם שהיו בחוץ לקנות בהמות לקרבנות והיו מעלין להם תמידים. **היה שם זקן אחד** מבפנים **שהיה מכיר בחכמת יונית אמר להם** לאותם שבחוץ **כל זמן שעוסקין בעבודה אין נמסרים בידכם**. **למחר שילשלו דינרין בקופה והעלו להם חזיר**. כיון שהגיע לחצי החומה נעץ צפרניו בחומה ונזדעזעה ארץ ישראל ארבע מאות פרסה על ארבע מאות פרסה. **באותה שעה אמרו:**

(1) **ארור האיש שיגדל חזירים** שכב (2) **וארור האדם שילמד את בנו חכמת יונית**. [אבל לשון יונית מותר כדלקמן]

ועל אותה שעה שנינו מעשה שבא עומר מגנות הצריפין רחוק מירושלים, ולא בקרוב מירושלים כמו שהיה רגיל לבא, משום שהרסו את התבואה של אותו מקום, **ושתי הלחם מבקעת עין סוכר** שם מקום.

[עד כאן דף פב עמוד ב]